

spraken en als gevolg daarvan werd het lichaam steeds meer verstoffelijkt.

Ziel en geest kwamen daardoor in een wetenschappelijk isolement, waarin ze tot deze dag zijn blijven verkeren. In Frankrijk en Engeland duidt de term *science* (Fr.) resp. *science* (Eng.) nog steeds uitsluitend op de *mathematica* en de natuurwetenschappen. De zgn. *humaniora* zijn daarvan duidelijk onderscheiden. Eerst sinds weinige jaren begint in die landen de term „*sciences humaines*”, „wetenschappen van de mens” ingang te vinden. Hierachter steekt de opvatting dat wetenschap alleen mogelijk is met betrekking tot het algemene en niet met betrekking tot het individuele.

Het is begrijpelijk dat dit soort vraagstukken van kunst en kunde juist ook in medische kring van oudsher grote betekenis gehad moeten hebben. In de somatische geneeskunde is tenslotte de natuurwetenschappelijke benaderingswijze steeds meer als enig juiste naar voren gekomen, al hebben daartegen altijd bij bepaalde minderheden ernstige bedenkingen bestaan en ontwikkelen zich daartegen ook in de tegenwoordige tijd steeds weer nieuwe bedenkingen, zoals in de „*médecine de la personne*” van Tournier, in de medische antropologie van Jores, in de opvattingen ten onzent van Lindeboom, e.d.

4. In het denken over de psyche kon het na het midden van de 17de eeuw moeilijk anders dan dat er twee stromingen tot ontwikkeling kwamen: een materialistische welke het begrip der ziel geheel prijs gaf of in minder extreme vorm de ziel identificeerde met zintuigelijk waarneembare stoffelijke verschijnselen en een spiritualistische welke het bestaan van de materie in hoge mate ontkende en alleen de waarnemende menselijke geest als werkelijkheid aanvaardde.

Het ligt voor de hand dat artsen die zich omstreeks 1800 met een geneeskundige benadering van krankzinnigen gaan inlaten, zich op eclectische wijze het meest aangetrokken voelen tot een materialistische zielsopvatting. Pinel, bij zijn tijdgenoten vooral beroemd als internist, doch voor ons de grondlegger van de moderne psychiatrie, ontwikkelt in zijn *Traité médico-philosophique sur l'aliénation mentale* een klassificatie der geestesziekten in 4 vormen: manie, melancholie, dementie en idiotie. Al deze termen zijn in het vakjargon van de psychiater bewaard gebleven, doch hun betekenis is in 160 jaar tijds wel sterk veranderd. Om enige indruk te geven van het beeld